

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 28 februari 2018

Mål nr

B 5604-16

PARTER

Klagande

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

Motpart

MR

Ombud och offentlig försvarare: Advokat JG

SAKEN

Bokföringsbrott

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Göta hovrätts dom 2016-10-28 i mål B 830-16

DOMSLUT

Högsta domstolen ändrar hovrättens dom och dömer MR för bokföringsbrott enligt 11 kap. 5 § första stycket brottsbalken till villkorlig dom och 40 dagsböter på 50 kr.

MR ska betala en avgift om 500 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond i dess lydelse före den 1 februari 2015.

JG ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av MR i Högsta domstolen med 6 710 kr. Av beloppet avser 5 368 kr arbete och 1 342 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Riksåklagaren har yrkat att Högsta domstolen ska döma MR för bokföringsbrott som inte är att bedöma som ringa.

MR har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

DOMSKÄL

Frågan i Högsta domstolen

1. Huvudfrågan i målet är om ett bokföringsbrott som består i underlåtenhet att upprätta årsredovisning för ett aktiebolag i rätt tid är att anse som ringa brott. Högsta domstolen har i en dom meddelad denna dag i mål B 1384-17 för sådana fall gjort vissa ställningstaganden rörande gränsdragningen mellan bokföringsbrott av normalgraden och ringa bokföringsbrott. Dessa ställningstaganden ligger till grund även för detta avgörande.

Sakomständigheter och domstolarnas bedömningar

2. MR åtalades för att hon, i egenskap av ställföreträdare för IFAB AB, uppsåtligen eller av oaktsamhet hade åsidosatt bolagets bokföringsskyldighet genom att inte före den 1 januari 2015 avsluta den löpande bokföringen med

årsredovisning för det räkenskapsår som gick ut den 30 juni 2014. Enligt åtalet upprättades årsredovisningen först den 29 maj 2015.

3. Tingsrätten dömde MR i enlighet med åtalet. Gärningen ansågs vara begången av oaktsamhet och rubricerades som bokföringsbrott, ringa brott. Påföljden bestämdes till dagsböter.

4. Åklagaren överklagade tingsrättens dom och yrkade att gärningen skulle bedömas som bokföringsbrott av normalgraden. Åklagaren förklarade att, om gärningen är att bedöma som ringa, så är åtal inte påkallat från allmän synpunkt.

5. Hovrätten har instämt i tingsrättens bedömning att brottet är att bedöma som ringa. Med hänsyn till åklagarens inställning i åtalsprövningsfrågan har hovrätten ändrat tingsrättens dom och frikänt MR.

Högsta domstolens bedömning

6. Som ensam styrelseledamot i IFAB AB ålåg det MR att se till att bolagets bokföringsskyldighet fullgjordes. Av utredningen framgår att bolagets årsredovisning inte upprättades i föreskriven tid utan först med knappt fem månaders försening. MR har därmed åsidosatt bolagets bokföringsskyldighet. Åsidosättandet, som måste tillskrivas oaktsamhet från hennes sida, har medfört att rörelsens ekonomiska resultat och ställning inte i MR har därför gjort sig skyldig till bokföringsbrott.

7. Förseningen av årsredovisningen har understigit fem månader. En sådan försening kan, som utgångspunkt, bedömas som ringa brott.

8. I detta fall måste emellertid beaktas att bolagets verksamhet hade varit förhållandevis omfattande med en redovisad omsättning om ca 2,9 miljoner kr för det aktuella räkenskapsåret. Det har också framkommit att bolaget under det sista räkenskapsåret hade gått med en inte obetydlig förlust, ca 243 000 kr, och att det egna kapitalet vid räkenskapsårets utgång var negativt (ca - 167 000 kr). En försening av årsredovisningen var därmed särskilt ägnad att få menliga följder för bolagets intressenter.

9. Vid en samlad bedömning kan bokföringsbrottet därför inte bedömas som ringa. Det gäller även med beaktande av vad MR har uppgett om att hon hade begränsade kunskaper om bokföring, att hon på grund av bolagets ekonomiska situation inte kunde betala bolagets bokförare och att hon hade svårigheter på det privata planet, kopplade till sina barns hälsa.

10. MR ska därför dömas för bokföringsbrott av normalgraden. Hon har tidigare lagförts endast för två trafikförseelser. Det saknas särskild anledning att befara att hon kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet. Påföljden bör därför bestämmas till villkorlig dom och dagsböter.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Stefan Lindskog, Ann-Christine Lindeblad, Kristina Ståhl, Sten Andersson (referent) och Mari Heidenborg
Föredragande justitiesekreterare: Lina Nestor